

Ујгурско питање у Кини

28. септембра 2016.

*“Највећа уметност рата је како избећи сукоб”
(Сун Цу)1*

Симптоматично је да се још увек по медијима развлачи прича о томе како кинеске власти нису дале Ујгурима да празнују Рамазан (од 6. јуна до 5. јула) онако како то њихова вера одређује. Покушај да се тако подбуне муслимани у Кини није успео, али се не одустаје. Ни Ујгури, ни Кинези, ни остатак света није се нарочито потресао што су локалне власти у граду Корла и још понегде у провинцији Синкјанг, у то време објавиле указ којим се “члановима партије, политичким кадровима, ђацима и јавним службеницима забрањује учешће у верским активностима”. Тим пре што је Државни савет Кине правовремено обзнанио да: “У време светог муслиманског месеца ресторанима се оставља на вољу хоће ли бити отворени или не (муслиманима вера забрањује да у време Рамазана једу и пију све док сунце не зађе – ранијих година ресторани су морали бити отворени), те да су локалне власти задужене да обезбеде све како религиозне активности не би угрожавале функционисање јавних служби.” Ова, делом застарела и неатрактивна вест, јесте у неку руку паклена машина која увек може бити активирана.

Процене колико у Кини има оних који би, у датим околностима, могли узвикнути “Аллаху Акбар” и кренути на суседа “неверника”, страховито варирају – од 20 до 100 милиона.

Званично најбројнији су Хуи (9.816.805), следе Ујгури (8.399.393), Козаци (1.250.458) и тако даље, с обзиром на чињеницу да Кина признаје укупно 55 муслиманских етничких група. Уза све своје промене и реформе, Кина остаје једнопартијска, комунистичка, атеистичка држава која броји 1.378.910.000 становника (најновији податак) и којој највероватнијих 25 милиона муслимана представља буквално – мањину. Бројнији Хуи, који су етнички и језички у истој групи са Хан (кинеским) становништвом, склони су чак кинеском национализму, иако су примили ислам. Живе у својој аутономној регији Нинг-хиа Хуи, коју су уредили без уочљивог мешања централних власти. До стицања аутономије били су вековима у жестоком сукобима са Хан популацијом.

Реформе 1978. године омогућиле су им не само локални економски процват, него и слободу вероисповести и одласка у Меку, што је за муслимане пресудно мерило. У неку руку су од ислама успели да направе бизнис, организујући још од 2008. године, преко своје Конференције Хуи предузетника, традиционалне Међународне изложбе и извоз халал (муслиманске) хране. Кинеске власти здушно подупиру ту активност, тим пре што она даје значајне финансијске ефекте, а истовремено шири утицај на суседне земље.

Насупрот њима Ујгури (Уигури, Хуигури, Уугхури) турског су порекла, живе углавном у регији Синкјанг где чине око половине становништва и знатно су заинтересованији за религију и одвајање од Кине него за бизнис.

Остали припадници муслиманских етничких група не показују сепаратистичке тенденције и мање су верски експонирани.

Покушај кинеских власти да и код Ујгура организују *EuroAsia Expo* – “изложбе” у Кини, представља вид трајне економске активности усмерене превасходно на јачање извозне заинтересованости региона – али овде није дала очекиваног успеха.

Ујгури, иначе једна од најсиромашнијих етничких група, не задовољавају се аутономном регијом Синкјанг-Уигхур која им је призната 1955. године. Посебно и иритира политичка дефиниција “Три ђаволске снаге” (сепаратизам, екстремизам и тероризам) које треба уништити, јер очито препознају себе у томе. Односи централних власти са Ујгурима од недавна постају још напетији, непријатељски и насилни са обе стране. Ујгури су опасна мина на “Путу свиле” који је кинески дугорочни пројекат трговинске експанзије према централној Азији и Европи.

У време Олимпијаде 2008. године Ујгури су организовали протесте и нападе на институције, истина само на територији своје аутономне регије. Званична Исламска заједница Кине свела се на путну агенцију која, од како је то потпуно слободно, организује одласке муслимана на поклоњење у Меку. Политичку борбу преузео је Светски конгрес Ујгура истичући да муслимани у Кини немају загарантована верска и економска права. Чињеница да у Кини постоји 35.000 цамија за њих је недовољан доказ слободе, јер, како тврде, постоји интензивна пропаганда Комунистичке партије да се у цамије не иде.

Недостаје детаљ да се та пропаганда односи на све религије, а не само на ислам. Званично, Народна република Кина прокламује “етничку и религиозну једнакост свих грађана у циљу постизања хармоничног друштва”.

Хармонија је жеља, а реалност је да су, према америчким војним изворима, приликом напада на Мосул анти ИД групе по први пут биле у конфликту са Ујгурима, односно муслиманима из Кине који су се показали као изузетно жестоки борци. Описани су као “старији” и “беднији” али “борбенији од свих других”. Ниједан од заробљених није имао ни средњошколско образовање. **Ујгурима чији је матерњи језик турски, то је олакшавало комуникацију и стицање војне обуке, будући да међу ИД припадницима има не мало Турака. Сем језика и вере, Ујгуре за Турке везују блиска култура и обичаји.** У време Рамазана прошле године турски министар спољних послова критиковао је Кину следећим речима: “Наш народ је ожалошћен сазнањима да Ујгурски Турци немају права да обављају своје религиозне обреде у Сикјангу”. Одговор Кине је гласио: “Ниједан државни орган, јавна организација или појединац на функцији нема права да утиче на грађане да верују или не. Они не смеју дискриминисати никога због његове вере или неверовања.” **Наизглед академска дискусија претворила се у паљење кинеских ресторана у Истанбулу и нападе на кинеске туристе. Једна група Кореанаца имала је несрећу да налети на “Сиве вукове” (турску ултра десничарску групу) и доживи физичке нападе, јер су сувише личили на Кинезе.**

Тамо где је религија препрека модернизацији Кина је у својој захукталости ка модерном друштву повлачила и потезе који се косе са религијом. У земљи где је радно време растегљиво, где граница између рада и личног живота готово не постоји, непојмљиво је да запослени у јавном сектору месец дана примају плату, а не раде – због вере! Муслимане посебно иритирају забране: да жене носе вео преко лица, да мушкарци носе ножеве за појасом, да млади имају право да се одлуче хоће ли ићи на молитве тек када постану пунолетни, што се признаје једино цивилни брак, што је (како се тврди) дозвољено једино старијим мушкарцима да носе браде. За данашњи свет списак је готово бесмислен, међутим из искуства знамо како такве ствари лако постају повод за кржаве обрачуне. **Наравно, и Ујгури и Турци занемарују да дух тих забрана датира из времена Кемала Ататурка, који је такође желео да модернизује земљу.** Председник Си Ђинпинг, је око Рамазана посетио једну џамију, састао се са муслиманским лидерима и изјавио: “Религија, она ендемска, а не увезена, у нашој земљи има дубоке коренове који сежу до 5.000 година уназад и део је наше цивилизације”. Тиме, дакако, није умирио исламисте.

Средином априла ове године Сејмор Херш, новинар који је за извештавање о масакрима у Вијетнаму добио Пулицерову награду, а касније успоставио блискост са Пентагоном, објавио је податак, наводно из руских извора, да ће Кина послати 5.000 припадника “Ноћних тигрова” – специјалне јединице за антитерористичке мисије – у Сирију да се боре на страни Асадове војске. Теза је да Кина тако жели да скрене пажњу са све лошије економске ситуације у земљи. Нема сумње да Кина мора бити забринута због све већег броја Ујгура у јединицама ИД и да стрепи јер би део цихадиста могао потражити уточиште у Синкјангу ако буду разбијени у Сирији и Ираку. **Већина Ујгура у ИД припада покрету који се зове Еаст Туркестан Исламиц Мовемент, чији је циљ успостављање велике Ујгурске исламске државе.** Међутим, Кини ни најмање не треба рат који би прекинуо њен економски, технолошки, културни, па и демократски успон. Након пет месеци од када се прича о њеним специјалцима у Сирији и Ираку појавила видимо да је измишљена вероватно са циљем повећања тензија између Кине и муслимана. **Кинеских 6,7 одсто раста БДП јесте мање него ранијих година, али још увек недостижно високо за њене директне конкуренте и недовољно ниско да би ратовањем морала да скреће пажњу од економски тешкоћа.**

Кинези наводно поседују доказе о умешаности турске обавештајне службе у регрутовање Ујгура за рат у Сирији и Ираку. Тамо их обучавају да би једнога дана могли да се боре за своју независну државу у Кини. Опет наводно, јер такве ствари се не сервирају јавност, између обавештајних служби Кине и Турске влада жестока затегнутост. **Ердоган сигурно није лишен империјалних амбиција, међутим Турска, чак заједно са Ујгурима и цихадистима није пресудан противник.** Кина се уздигла толико да има само једног противника који би могао да је витално угрози. Све остало је само пецкање Великог змаја.

Америчка конгресвумен, Тулси Габард, жестоко је напала председника Обаму да “затезањем односа са Кином, лажући јавност о угроженим америчким интересима, увлачи земљу у околности које могу проузроковати Трећи светски рат”. Њена усплахиреност није усамљена. **Милијардер Џорџ Сорос,** који је стекао богатство талентом да пре осталих анализира и уочи збивања, ништа мање није скептичан. Опомиње како авантура са Блиског истока, прети да се пренесе на удаљенији исток и тако “један конфликт ескалира у војну конфронтацију преко подршке савезницима било да је у питању Турска или Јапан. Није претеривање рећи да би нас то довело на праг Трећег светског рата”, тврди Сорос. Американци почињу да се плаше сопствене моћи и сопствене политике светског жандара.

У затезању односа ни Кина не остаје дужна. Организовањем кинеско – руских маневара у Јужном кинеском мору ставља до знања да у пресудном сукобу не би била сама. Тиме и Русија и Кина стављају до знања да је питање **отимања Кирила и Спратли острва** дефинитивно и достојно војног сукоба. **Американци, који сматрају да су им угрожени интереси у мору које се истина зове Кинеско, а не Америчко, лако би могли за противтежу да подупру сепаратистичке тежње кинеских муслимана, и тако унесу немир и усмере кинеске напоре од економије ка милитаристичкој парализи развоја.** Председник Обама је 17. новембра 2015. на заседању АСЕАН групе у контексту кинеског освајања гребена у Јужном кинеском мору рекао да **“Кина мора бити заустављена”.** Има посвуда у свету, а посебно у Америци, оних који ће пренебрегнути контекст и покушати да допринесу заустављању Кине, не бирајући средства и подручја. На тој линији је пре свега **Пентагон,** који је поништавањем договора Кери – Лавров о прекиду ратних операција у Сирији, дефинитивно показао ко командује политиком у САД.

Да ли неко командује Пентагоном то још није видљиво. Још мучно отезање обећаног затварања Гвантанама показује да то није демократски изабрани део администрације.

Превише је актуелних помињања рата, а посебно Трећег светског.

Неки тиме прете и застрашују, други га прижељкују.

Играње том ватром доспело је и до наших граница због референдума у Републици Српској.

Ту је један светски рат већ започет.

Младен Иванић каже: “Рат грађанима не одговара, лидерима можда /.../ наравно да има лудака и екстремиста на обе стране /.../ грађани су паметнији од својих лидера”.

На жалост, грађане ни у Босни, ни у Синкјангу, нити било где, нико неће позвати да гласају јесу ли за рат или не.

Вероватно да рата ипак неће бити, међутим, поигравање том могућношћу врашки је опасно јер психички припрема људе да рата ипак буде. Ваља се уздати у 5.000 година кинеске цивилизације из које је изникла и Сун Цуова мудрост са почетка текста.

1. ↑ Сун Цу је живео од 544. до 496. године пре нове ере и био генерал, стратег и филозоф. Његова књига “Уметност рата” постала је од средине прошлог века део обавезне литературе најзначајнијих менаџерских студија на Западу.

Источник: Бизнис и финансије